

se Savez jednoglasno prihvaća kao naravna baština Izraela. A što dalje čitamo knjigu sve više uočavamo kako su kasnije opomene proroka postale učestalije i upornije, a upozoravaju na onu drugu, mračnu, stranu Saveza, na nevjernost prema Jahvi, i dosljedno tomu, na okrutnost prema bližnjemu. S druge opet strane čitamo kako proroci, dok govore o Jahvinoj ljubavi i srdžbi, izvješćuju o Božjoj odluci da nikad ne iznevjeri Savez koji je sklopio sa svojim narodom, da Bog usprkos svemu ostaje neiscrpivo vjeran. Pojam Saveza se kroz povijest veoma proćistio, posebno za vrijeme nevolja u babilonskom sužanjstvu, kad je izraelski narod, premda je ostao bez svoje zemlje i svoga hrama, ipak morao sačuvati svoju vezu s Bogom.

Ova originalna i brižljivo napisana knjiga pomoći će nam da lakše shvatimo kako nas je Isus otkupio svojom smrću, kao što je Bog nekoć otkupio Izraela iz Egipta. Pripadamo ponovo Bogu po Isusovoj smrti, a Savez je ponovo uspostavljen Božjom pravednošću koja nas čini pravednima i dobrima, a to opet snagom krvi, i to krvi Saveza koja se proljeva za sve na otpuštenje grijeha. Tom novom krvi koja nas podsjeća na onu krv Saveza na Sinaju povezani smo s Bogom kao saveznici, to je Novi savez u Kristovoj krvi. Tako nam biva jasnije kako su svi stari Savezi koje je Bog uspostavio a grijesi ih podrivali, ili u Svetome pismu opisane kultne obnove tih Saveza, bili samo priprava za konačni Savez uspostavljen po Kristu, utjelovljenoj Božjoj Riječi.

Ne samo da je vrlo korisno pročitati ovu knjigu, nego se od vremena do vremena treba vratiti onomu na što nas sama knjiga želi navesti, treba se vratiti vertikalnom čitanju Svetoga pisma, u našem slučaju to znači opisima o uspostavljanju starih Saveza, da bismo se po tome podsjetili kako je čitava stvarnost temeljito prožeta Kristovim djelom za nas, njegovim »novim Savezom«.

O. Leo Krinetzki je u svom djelu dao sažet ali potpun prikaz povijesti našega spasenja, baš onakav kakav bi trebao imati pred očima svaki čitatelj Svetoga pisma. Ovaj deseti svezak niza »Riječ« jest u stvari pomoćno sredstvo za pravilno čitanje Svetoga pisma, u kojem se naposljetku radi samo o tome što Bog čini

s ljudima i što poduzima za njihovo spasenje. Djelo će biti korisno svakomu kršćaninu osobno, a ako ga preporučimo drugima (što je svojevrsno sudjelovanje u biblijskom apostolatu), bit će korisno i za okolinu u kojoj djelujemo.

Luka Marijanović

Ferdinand *Klostermann*, GEMEINDE — KIRCHE DER ZUKUNFT. Thesen, Dienste, Modelle. 2 sveska, 816 stranica, 152 DM, Verlag Herder, Freiburg 1974.

Ovim djelom Klosterman, koji je našoj hrvatskoj čitalačkoj publici već poznat, svima koji u Crkvi imaju odgovorne službe predlaže temeljnu pastoralnu teologiju crkvenih službi i funkcija imajući stalno pred očima *budućnost* Crkve. Ovo djelo predstavlja praktičnu teologiju. Ono pristupa obradi problema polazeći od konkretnog života Crkve danas.

Radi se u ovom djelu o novoj slici Crkve, prije svega o novoj slici njezinih službenika pape, biskupa, prezbitera, redovnika i lajka; o novoj zamisli struktura u koji su ove službe uokvirene. Pri tom pisac jako naglašava, pored apostolske službe hijerarhije, *proročku službu karizme* u Crkvi. Temeljni odnos Crkve prema njezinoj glavi Isusu Kristu stavlja pisac u onu temeljnu strukturu koja se daje biblijski dokazati.

Pisac ponajprije naglašava one temeljne misli Isusove poruke koje nam pružaju kriterije za prosuđivanje konkretnih crkvenih struktura. Zatim pristupa, polazeći od tih Isusovih misli, razmatranju službi i funkcija u Crkvi i njihova međusobna odnosa. Raspravlja o prezbiteru, o redovničkim zajednicama i o lajcima. Potom ukazuje na posljedice koje proizlaze iz temeljne misli za Crkvu danas i za Crkvu budućnosti. Pisac raspravlja o Crkvi na svim njezinim razinama počevši od bazičnih zajednica pa do svjetske Crkve.

Ovo djelo bečkog teologa pastora la pruža sveobuhvatnu i kritičnu bilancu crkvenih službi i to s obzirom na strukturalne reforme Crkve koje se u budućnosti trebaju dogoditi.

A. Rebić